

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Стоян Димов Киров

Икономически университет - Варна

(н. ст., име, презиме, фамилия – акад. дл. във висшето училище или научна организация)

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ по:

област на висше образование: *3. Социални, стопански и правни науки*

професионално направление *3.8. Икономика*

докторска програма: *Финанси и счетоводство*

Автор: *Тодор Славчев Анев*

Тема: *Финансови и икономически ефекти от стимулиране на климатично неутрален растеж*

Научен ръководител: *проф. д-р Станимир Иванов Кабаиванов, Пловдивския университет*

(акад. дл., н. ст., име, презиме, фамилия – висше училище или научна организация)

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Със заповед № РД-21-2369 от 19.12.2024 г. на Ректора на ПУ „Паисий Хилендарски“ е определено научното жури по процедура за защита на дисертационен труд на тема „Финансови и икономически ефекти от стимулиране на климатично неутрален растеж“ с автор Тодор Анев – докторант в редовна форма на обучение към катедра „Финанси и счетоводство“. Представеният от докторанта комплект материали е в съответствие с чл. 36 (1) от Правилника за развитие на академичния състав на ПУ. Приложени са всички нормативно предвидени в него документи. Докторантът е представил 1 студия, 1 статия и 1 доклад. Документите са изрядни и дават възможност да се оцени готовността на докторанта за защита.

Тодор Анев е професионалист с богат управленски опит в корпоративния сектор. Роден в България, той завършва бакалавърска степен по "Макроикономика" в УНСС, а впоследствие продължава обучението си с магистърска степен по "Икономическо моделиране и бизнес анализ" в ПУ. Кариерата му започва като координатор на проекти във Vestas Wind Systems (Варна), след което се премества в Дания, където продължава професионалното си развитие като специалист по управление на данни в корабната индустрия (A.P. Moller – MAERSK). По-късно той се включва в екипа на датското подразделение на UNICEF, където първоначално заема позицията счетоводител, а по-късно - финансов мениджър. Придобитият му практически опит, съчетан с икономическите му познания и аналитични умения, му позволява да *подхожда комплексно към изследователската дейност*. Владее английски и италиански език, което улеснява достъпа му до разнообразни източници за научни изследвания.

2. Актуалност на тематиката

Стимулирането на климатично неутрален растеж е сред водещите глобални предизвикателства на века. Разработването на ефективни механизми за справяне с екологичните предизвикателства е ключово за постигането на балансиран растеж, който да минимизира негативното въздействие върху околната среда, без да компрометира икономическата стабилност и социалното благосъстояние. Въвеждането на регулации, които ограничават въглеродните емисии и други замърсители, създава необходимост от моделиране и прогнозиране на ефектите от подобни интервенции върху националните икономики.

Настоящото изследване анализира икономическите и финансови ефекти на прехода към климатично неутрален растеж, изследвайки зависимостите между екологичните ограничения, добавената стойност в ключови отрасли и финансовите показатели на частния и публичния сектор. Изследването е особено актуално в контекста на глобалните усилия за постигане на устойчиво развитие и необходимостта от балансиране на икономическата активност с опазването на околната среда. То предоставя количествени оценки за въздействието на екологичните регулации върху националното стопанство, което е от критично значение за вземането на информирани управленски и политически решения.

3. Познаване на проблема

Докторантът демонстрира задълбочено познаване на дисертационния проблем. В своята разработка той е обработил 202 литературни източника, обхващащи както класически теоретични разработки, така и съвременни емпирични изследвания по темата. В работата са *цитирани публикации, индексирани в Scopus и Web of Science*, което свидетелства за използването на надеждни научни източници. Докторантът цитира трудовете на Philippe Aghion и Peter Howitt (широко признати изследователи в областта на икономическия растеж и иновациите), като техният модел на растеж е включен в анализа. Литературният обзор е представен аналитично, като докторантът систематизира съществуващите подходи и оценява релевантността им спрямо целите на изследването.

По отношение на количествените методи, докторантът демонстрира *висока компетентност* в прилагането на различни по сложност методи и модели. В изследването са приложени стохастични техники и алгоритми за оптимизация. Използваните количествени подходи на анализ в дисертационния труд са логическо следствие от придобитите знания в рамките на обучението на докторанта в неговата бакалавърска и магистърска степен. Общата оценка е, че авторът *познава проблема и демонстрира аналитичен подход* при оценката на литературните източници и прилагането на количествените методи в рамките на изследването.

4. Методика на изследването

Методиката на изследването в дисертационния труд е изградена върху количествен анализ и математическо моделиране, което осигурява възможност за обективна оценка на поставените научни въпроси. Подходът включва използване на теоретични модели за икономически растеж, проверка на статистически хипотези, регресионен анализ и симулации по метода „Монте Карло“. Данните, използвани в изследването, са представени като хронологични редове, което позволява разглеждане в динамика на ключови макроикономически и финансови показатели. При анализа се прилагат техники за обработка на стохастични процеси и изчисления на стационарни разпределения с цел осигуряване на надеждност на резултатите. Методологичният подход включва и калибриране с финансови инструменти, като например CDS. Освен това, чрез математическо моделиране се търсят оптимални отраслови структури, които могат да минимизират негативните икономически последици от регулаторните промени. Избраната методика позволява адекватно постигане на поставената цел и получаване на релевантни отговори на научните задачи.

5. Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

Дисертационният труд е структуриран в две основни глави, увод и заключение. Първата глава е посветена на методологичните основи на използвания инструментариум, докато втората глава се фокусира върху емпиричния анализ. Де факто емпиричното изследване *носи основната научна стойност* на разработката. В него са приложени количествени методи като иконометричен анализ, регресионни модели, оптимизационни техники и анализ на стохастични процеси, което прави изследването в тази му част оригинално и практически приложимо. Данните, използвани в анализа, осигуряват висока степен на достоверност.

Авторът заявява няколко ключови приноса, сред които анализ на въздействието на въглеродните ограничения върху икономиката и оценка на възможностите за прилагането на финансови инструменти с цел смекчаване на ефектите от екологичните регулации. Посочените приноси *могат да бъдат потвърдени*. Действително, емпиричната част съдържа оригинални количествени оценки на икономическите последици от климатичните политики. Използването на транслогаритмични производствени функции и оптимизационни модели са класически научни подходи, но тяхното прилагане в контекста на климатично неутралния растеж им носи приносен характер.

Проверката с Strike Plagiarism *не установи плагиатство*. Съвпадения съществуват само по отношение на утвърдени научни термини, математически модели и стандартни дефиниции. Трудът представлява *оригинално научно изследване*, отговарящо на академичните стандарти.

6. Преценка на публикациите и личния принос на докторанта

Докторантът е автор на три научни публикации, като две от тях са в пряка връзка с дисертационния труд и *представят основни негови резултати*. В тях са приложени методи като линейно програмиране и регресионен анализ, които съвпадат с използваните подходи в дисертационния труд. Това потвърждава, че публикациите отразяват ключовите аспекти от дисертацията. Третата публикация, макар и с различен тематичен фокус, има косвено отношение към изследваната проблематика. Публикациите *не се припокриват* със съществуващи изследвания на други автори, като съдържат самостоятелно разработени количествени анализи. Допускането на тези публикации в научни издания с редакционни съвети и рецензирани конференции показва тяхната стойност.

Във всички публикации докторантът *има съществен личен принос*, като демонстрира висока степен на научна самостоятелност. Самостоятелният характер на публикациите е показателен за готовността му да разбира и разработва въпросите свързани с климатично неутралния растеж. Формулираните научно-приложни приноси са негово дело, а публикуваните разработки ги представят по аргументиран начин.

7. Автореферат

Авторефератът на дисертационния труд е изготвен в съответствие с академичните изисквания и представя основните резултати от изследването. В него са обосновани целите, изследователските хипотези и задачите, като се използва комплексен методологичен подход, включващ иконометрични модели, статистически анализи и оптимизационни техники. В автореферата са представени научните приноси, включително моделиране на икономическите ефекти от климатично неутрален растеж и разработването на инструменти за финансово реструктуриране на икономиката. Заключениеето потвърждава изпълнението на поставените цели и хипотези, като подчертава приложимостта на резултатите в академичната и практическата сфера. Авторефератът е логично структуриран и коректно отразява основните научни приноси на дисертационния труд. Той е изцяло съобразен с правилата за изготвяне на подобни документи.

8. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

Дисертационният труд предлага *стойностни количествени анализи*, които могат да бъдат приложени при разработването на ефективни политики, насочени към устойчив растеж. Резултатите имат практическо значение за законодателната власт, изпълнителните органи и регулаторите, подпомагайки адаптацията на икономиката към климатичните изисквания.

Използваните финансови показатели *са добре подбрани* и дават възможност за провеждане на количествен анализ на въздействието на екологичните регулации върху икономика-

та. За още по-голяма надеждност би могло да се помисли за тяхното допълване и разнообразяване с индикатори като дългови коефициенти, ROA, ROE и др. Един допълнителен разрез в изследването на база мащабите на бизнеса също би бил интересен. Малките и средни предприятия често разполагат с по-ограничени ресурси, за да се адаптират към промените, което ги поставя в по-неблагоприятна позиция в сравнение с големите корпорации. Подобна диференциация би позволила прилагането на по-целенасочени подкрепящи механизми.

Както самият автор признава в своята дисертация, емпиричните тестове могат да се разширят, обхващайки повече сектори на икономиката, което в допълнение може да бъде свързано със сравнителен анализ между държави с различни нива на екологични регулации. Независимо от обхвата на изследваните сектори в дисертационния труд *се доказва нещо много приложимо*, а именно че климатично неутралният растеж *има смесени ефекти*, като някои конкретни отрасли печелят, а други губят, но с правилните политики загубите могат да бъдат минимизирани. Възможно ли е в този контекст, някои от губещите отрасли от прехода в България да се окажат в действителност печеливши?

Споделените бележки не намаляват качеството на дисертационния труд, а имат за цел да провокират дискусия и ще са полезни за практико-приложния характер на изследването.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд показва, че докторантът Тодор Анев притежава задълбочени знания по изследователската тема и иконометрични умения, които му позволяват да провежда самостоятелни научни изследвания. Това ми дава пълното основание да дам своята *положителна оценка* за проведеното от него изследване в дисертацията (резюмирано в автореферата), и предлагам на почитаемото научно жури *да присъди* образователната и научна степен „доктор“ на Тодор Анев в област на висшето образование: 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление: 3.8 Икономика, докторска програма: „Финанси и счетоводство“.

3.02.2024 г.

Изготвил становището:/n/.....

(подпис)

Доц. д-р Стоян Киров
(ак. дл., н. ст., име, фамилия)